

Jordi Jara Metge i col·leccionista de material de la Guerra Civil

«El col·leccionisme t'acosta a la trista realitat de la Guerra Civil»

Entrevista

El Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre, a Gandesa, acull una gran quantitat de materials cedits per Jara, tant sanitaris com militars o objectes quotidians que ajuden a difondre la memòria històrica

ANTON MONNER
GANDESA

Metge de professió, fill d'Almos-ter. Treballa a l'Hospital de Sant Joan de Reus, al Servei de Cirurgia General i al Servei d'Urgències. És professor de la Facultat de Medicina de la URV i ha exercit de metge a bord de l'*Open Arms* a Líbia. Fora de la medicina és pilot esportiu d'aviació i professor a l'escola Mediterranean Flight School a Reus, és saxofonista pel Conservatori de Música de la Diputació, és col·leccionista de materials de la Guerra Civil Espanyola, assessor i col·laborador de productores de cinema i TV en qüestions mèdiques.

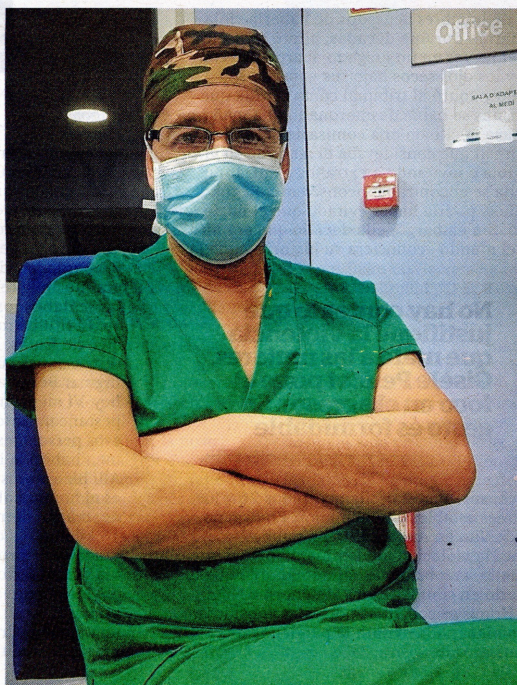
M'interessa conèixer la seva afició per la Guerra Civil.

De sempre m'ha agradat la història i a l'avi Marcelo el van mobilitzar amb 33 anys per a la Batalla de l'Ebre. De petit m'explicava coses i aviat em vaig interessar pels materials que s'usaven en campanya, tant mèdics com no mèdics. Considero que serveix per a valorar el servei d'aquells joves, molts sense ideologia, que van patir i molts hi van morir.

Per què ha lliurat materials al Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre (CEBE)?

El col·leccionisme m'atreu i m'ajunta la voluntat de recuperar material per conservar-lo i interactuar-hi. M'acosta a la realitat del trist moment de la Guerra Civil per fer-ne difusió i docència de memòria històrica. I aquí és on apareix el Museu del CEBE. A diferència d'altres llocs, en aquest Museu, per la càrrega històrica de la gent, el territori i els sofriments que van patir, s'aprecien les qualitats i el desig de ser depositaris i transmissors de la Història. La tasca del CEBE, per a mi, té un gran valor per ajudar a comprendre la història.

Fa unes setmanes vostè va lliurar diferents objectes. Pot explicar-nos com es poden qualificar?

El doctor Jordi Jara és un apassionat del col·leccionisme, també del sanitari. FOTO: CEDIDA

El material cedit comprèn quatre àmbits diferents: material sanitari, armament, equipament del soldat i articles de fumador. No es pot entendre l'evolució de la Medicina i Cirurgia de Guerra sense donar a conèixer l'evolució en l'armament. L'enginyer per a fer mal sempre ha anat pel davant de l'enginyer per reparar aquest mal i, per desgràcia i per sort, ha significat un salt endavant per a la cirurgia. La intenció de l'exposició del material sanitari és la de poder veure una petita mostra de la sanitat militar del període de la guerra com a concepte.

Quins procediments i material mèdic hi havia al front?

Podem veure material utilitzat per les unitats encarregades de la higiene i epidemiologia en campanya, de cabdal importància. No existien els antibiòtics i les baixes per infeccions eren superiors a les baixes per ferides en combat. La prevenció del contagi constituïa la principal preocupació d'ambdós exèrcits. Dutes portàtils, aparells de desinsectació dels paràsits d'instal·lacions i de personal, també utilitzats en la pràctica clínica hospitalària pel diagnòstic de patologies infeccioses. Al front, la primera actuació assistencial era la del Sanitari de Companyia. Sanitaris i camillers feien una cura ràpida i retiraven el ferit cap a les pròpies posicions. Posteriorment era eva-

cuat a rereguarda, a l'Hospital de Campanya; o a l'Hospital de Convalescència. La llitera era considerada tan important pel sanitari, com l'arma reglamentària ho era pel fuseller. Podem veure formats de lliteres de campanya i correuges pel transport. Una peça curiosa és una bandera de Sanitat de l'Escola Popular de Guerra de la República.

Va ser diferent la sanitat de l'exèrcit revoltat que el republicà i els protocols emprats per la prevenció i els guariments?

Els conceptes dels tractaments de la Medicina i Cirurgia de Guerra eren semblants. Els Hospitals, Clíniques i Hospitals de Sang disposaven de tot el necessari per a oferir una atenció i assistència de qualitat. Al CEBE he cedit una llitera per a exploracions i tractaments, un reposa-bras per a l'extracció i infusió de sang, també un autoclau per garantir asèpsia de roba i material. El servei de laboratori disposava també d'instruments per a anàlisi de sang per completar les exploracions clíniques i els tractaments. També la taula i la vitrina amb material per a la neteja, desinfecció, drenatge, sutura, oclusió, embenat, enguixat i productes farmacèutics.

Van rebre ajuda de l'estranger els sanitaris per guarir els soldats ferits?

Sí. A l'Exèrcit de la República, la Sanitat de les Brigades Internacionals va ser cabdal. Amb material, amb personal facultatiu tant masculí com femení, i amb una organització d'Infermeria modelica. La disponibilitat de quiròfans i equips quirúrgics avançats asseguraven l'atenció, les tècniques exploratòries i els tractaments que la cirurgia podia oferir. Podem veure una taula quirúrgica, de la Cooperativa de Consum del Sindicat de Metges de Catalunya (extingit el 1939) amb la taula auxiliar per l'instrumental, un rentamans quirúrgic ben curiós, un equip d'infusió de sèrums. A les parets hi ha banderes, productes de farmàcia

de l'època, un cartell mostrant d'instrumental i mobiliari quirúrgic, un mocador triangular de Von Esmarch, acompanyant inseparable del soldat a les guerres posteriors a la segona meitat del segle XIX, cartells anatòmics dels anys 30...

Ha explicat que també havia cedit altres materials.

En l'àmbit aeronàutic, gorres i ulleres de vol, així com material aeronàutic utilitzat per pilots, navegants i artillers de diferents països d'ambdós bàndols. Són interessants les metralladores de l'aviació franquista Breda-Safat de 7,7 mm i del 12,7 mm que portaven els Fiat CR-32 i els Savoia-Marchetti SM79 italians. En l'equipament del soldat, cascs i màscares antigas amb les corresponents instruccions.

Quines són les armes de la seva propietat que té exposades al Museu?

Armes inutilitzades; pistoles, fusells i fusells metralladors. Val la pena destacar fusells menys habituals de veure com el Lebel francès, l'Enfield P14 britànic, el Gewehr Comission alemany, el Kropatschek austriac, l'Arisaka japonès i els fusells metralladors francesos Hotchkiss, Chatelleraut i Chauchat, el danès Madsen o el britànic Vickers Berthier.

Són especialment rares les bombes d'aviació i projectils.

Són interessants el projectil de l'antiaeri alemany 8,8 Flak i el del seu homòleg a l'exèrcit de la República, el 76,2 rus, amb espoleta de 130 divisions, en molt bon estat de conservació. I més interessants, dins els diversos tipus de bombes d'aviació, dues de ben rares: la FAB 50 SV russa i la britànica RL de 112 lliures. Aquesta última fabricada per les Indústries de Guerra de la Generalitat de Catalunya. D'aquest tipus de bomba d'aviació només se'n coneixen tres: una exposada al RAF Museum del Regne Unit, una que hi havia al Museu Militar de Madrid, que va tancar, i aquesta, que a partir d'ara es pot veure al Museu del CEBE.